

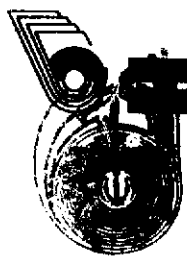
یادداشت

قانون به عنوان واقعیتی اجتماعی که به مانند هر واقعیت اجتماعی دیگر در درجه نخست تأثیرگذار و تأثیرپذیر از بستر و متن اجتماعی، فرهنگی و سیاسی محاط در آن می‌باشد. علاوه بر این سازوکاری برای تغییر اجتماعی و فرهنگی در قالب‌های ایجابی و سلبی است. هر چند که شکل‌گیری و تدوین آن نیز بی‌تأثیر از تحولات اجتماعی و فرهنگی در مقیاس‌های کلان اجتماعی نیست. بدیهی است که قوانین منعطف و کارا قابلیت بیشتری برای تحقق تغییرات مثبت را دارند. مهم‌تر اینکه قانون راهنمای عمل کارگزاران در هر مجموعه است. قوانین حاکم بر کتابخانه‌های عمومی به عنوان مجموعه‌ای مدنی که در فضای عمومی جامعه وظایف و نقش‌های علمی را عهده‌دار هستند می‌تواند چگونگی عملکرد این نهادها را در مسیر تحولات اجتماعی و فرهنگی تحت تأثیر قرار دهد.

«در آبان سال ۱۳۴۲ تأسیس و نگهداری کتابخانه‌های عمومی براساس مصوبه وزارت کشور به «سازمان کتابخانه‌های عمومی شهر تهران» واگذار گردید در

آذرماه ۱۳۴۳ سازمان مذکور با بودجه ۱۵۰۰۰۰۰ ریال تأسیس و در ۲۹ دی‌ماه سال ۱۳۴۴ قانون تأسیس کتابخانه‌های عمومی در سطح شهرهای کشور به تصویب مجلس وقت رسید. براساس ماده یک قانون مزبور، شهرداری‌ها مکلف گردیدند سالیانه به میزان ۱/۵ درصد از درآمد خود را به تأسیس و اداره کتابخانه‌های عمومی و خرید کتاب اختصاص دهند. متعاقب تصویب این قانون در هر شهر انجمنی به نام انجمن کتابخانه‌های عمومی تشکیل گردید. برای اداره انجمن‌ها و ایجاد هماهنگی در کار آنها تشکیلاتی تحت عنوان هیأت امنای کتابخانه‌های عمومی کشور به ریاست وزیر فرهنگ و هنر وقت و پنج عضو دیگر که به پیشنهاد وی انتخاب می‌شدند ایجاد گردید.

در دی‌ماه سال ۱۳۵۲ با تصویب تبصره ۲۲ ماده واحد قانون بودجه و کمک ۱/۵ درصدی شهرداری‌ها به کتابخانه‌های عمومی قطع گردید و کلیه امور مالی و اداری کتابخانه‌ها به عهده وزارت فرهنگ و هنر آن زمان قرار گرفت و دبیرخانه هیأت امنای کتابخانه‌های

مدیریت، نظارت و سایر امور کتابخانه‌های عمومی در سراسر کشور به موجب این قانون انجام می‌شود. از جمله مهمترین ویژگی قانون جدید، دادن هویت مستقل به نهاد کتابخانه عمومی است. با ترتیبات اتخاذ شده در این قانون انتظار می‌رود این نهاد سهل‌تر و سریع‌تر در مسیر توسعه گام نهاده و مدارج پیشرفت و ترقی را طی نماید. همچنین اداره و توسعه کتابخانه‌های عمومی با تأکید بر ظرفیت‌ها، استعدادها و منابع محلی و منطقه‌ای در نظر گرفته شده که می‌تواند منابع محلی را نیز به خدمت این نهاد بیاورد. اختصاص نیم‌درصد از درآمد شهرداری‌ها به کتابخانه‌های عمومی در کنار کمک‌های دولتی و سایر منابع محلی و مردمی پشتمانه مهمی را برای اداره کتابخانه‌های عمومی در نظر گرفته است.

هر چند قانون جدید بسیاری از مشکلات و نارسایی‌ها را مرتفع ساخته است لیکن بهترین قانون نیز نیازمند مدیران و کارگزاران ماهر و دلسوز است، تا با اهتمام خود درصدد رفع مشکلات و ارتقای کارایی نهاد مربوط عمل نمایند.

محمد حسین ملک احمدی

عمومی کشور با تجدید سازمان به تصویب سازمان امور اداری و استخدامی کشور رسید و کار نظارت بر کتابخانه‌های عمومی اعم از: احداث، تکمیل و تجهیز، استخدام و آموزش کتابداران و ارائه خدمات کتابخانه-ای را به عهده گرفت.

در سال ۱۳۶۱ هیأت امنای کتابخانه‌های عمومی کشور به "اداره کل کتابخانه‌های عمومی کشور" تغییر نام پیدا کرد، از سال ۱۳۶۸ این تشکیلات مجدداً تحت عنوان "دبیرخانه هیأت امنای کتابخانه‌های عمومی کشور" به فعالیت خود ادامه داد.

در مورخ ۱۳۸۱/۷/۲۸ هیأت دولت در لایحه‌ای تأسیس و نحوه اداره کتابخانه‌های عمومی را به تصویب رساند. این لایحه پس از ارائه به مجلس و بحث و بررسی در کمیسیون فرهنگی مجلس و چند نوبت رأی‌گیری در صحن علنی مجلس در تاریخ ۱۳۸۲/۱۲/۱۷ به تصویب نهایی نمایندگان مجلس شورای اسلامی رسید و در مورخ ۱۳۸۲/۱۲/۲۵ نیز به تأیید شورای نگهبان رسید. براساس ماده یک قانون مزبور تأسیس، ساخت، تجهیز و بازسازی، توسعه،